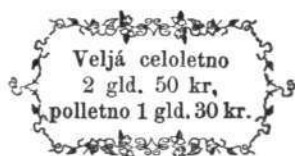

Izhaja
10. in 25. vsakega
mesca.

BESEDNIK.

Velja celoletno
2 gld. 50 kr.
polletno 1 gld. 30 kr.

Kratkočasen in podučen list za slovensko ljudstvo.

List 16.

V Celovcu 25. avgusta 1870.

Leto II.

Zadnji grof Limberski.

(Povest; spisal Andrejčekov Jože.)

(Dalje.)

II.

Mesec se je ravno skrilo za oblake in nastala je tema, ko sta oskrbnik in hlapec prikorakala do gostega grmičja kraj bukovega gozda. Bilo je to kakih sto korakov za Tovornikovo bajto. Na severnej strani je visoka skala strmela navpik in pod skalo je bila velika luknja, sploh zvana „hudičev brlog“. Ta votlina se še dandanašnji vidi, pa je že zelo zasuta. Pelje skozi in skozi pod goro sv. Valentina in na drugej strani v Krašniškej dolini pride na dan nad vasjo Žirovše, po imenu „votli kamen“. Ljudstvo je vedelo grozne reči pripovedovati o tej votlini; rekli so, da hodi ondi hudoba vsako noč kremplje brusiti, in vsakdo, ki bi se vanjo upal, bil bi izgubljen. Slavni Valvazor je nekdanj poskusil, kakor sam piše, bolj natanjko preiskati to votlino, ali luč mu je ugasnila in moral se je vrniti.

V krčmi je luč kmalo ugasnila in nastalo je vse mirno, kajti vinski duh je nocoj še posebno vladal po vsej hiši ter zatisnil prebivalcem zaspane oči, le konji unokraj hiše so sem ter tje tavalili in mulili travo.

„Tù-le bo prostor, kot nalašč, na tej-le tratici. Tú sem ne bo žive duše, ker vsakdo se po noči ogiblje tega kraja, kjer hudiček uganja svoje burke“, pravi oskrbnik svojemu tovarišu, ki je že iskal primernege sedeža pod košatim žlamborastim hrastom. „Tù-le hočem uživati razkošje s svojo golobičico. Oh take deklice, take zale cvetke bi bilo vendar škoda, ko bi zvenela v rokah publega kmeta“. In njegove sovine oči so žarele same pohotnosti, kot žerjavica. Obrnil se je k tovarišu ter djal: „Marko, ali bo že skoraj čas?“

Široko je ta usta raztegnil ter se odurno zarežal. „No, to ni, kar si bodi, takovo deklico dobiti v roke. Rečem, pri moji veri, da je zaljubljena v vas do ušes. Jaz sem jej na srce govoril, kar se je dalo ter jej slednjič izbil iz glave neumne misli, da bi bilo greh se z vami meniti. Težko nalogo zelo težko ste mi dali; za nikogar ne bi se bil toliko trudil, za vas sem se pa, ker ste vi. Ugibala in ugibala sva, kako bi se ta reč izpeljala in slednjič mi v glavo šine dobra misel, namreč rekel sem jej, naj se naredi bolno, potem gotovo ne bo nobeden nič slutil; kajti stari pazi na-njo noč in dan, kot jastrob. Deklé me je ubogala: rekla je, da jej je zelo slabo, in mesto v zgornici pri stariših, postlala jej je mati v stranskej sobi. Živa duša ne bo nič hudega mislila. Tako-le je, človek mora biti zvít“.

Nekako zadovoljvo je oskrbnik potapljal služabnika Markota po rami ter djal: „Ne boj se, to ne bo zastoj“.

„Pa še nekaj“, povzame Marko hlastno, „skoraj bi bil pozabil. Nocoj so se menili, da bo stari dal

Marijanico nekemu tovarniku, to bi bilo škoda, ko bi se še letos zgodilo, potlej ste vi preč“.

„Pojdi, pojdi, prismođa“, pravi oskrbnik zaničljivo, „ti me ne umeš. Kaj meni mar, naj jo dá; ali meniš, da sem jaz res tako neumen, da bi jo kedaj vzela, ohó! Ne boš! Zale deklice so le za to, da se človek ž njimi razveseljuje, in kedar odveté lepota, potlej nihče ne prša po njih“.

„A, tako“, nasmehljá se Marko, „takisto je pa že drugače, jaz sem menil, da so gospod tudi zaljubljeni, kakor pravijo, da so naš grof v tisto Svibenško devico“.

„Marko, sedaj je pa že zadnji čas“, pravi oskrbnik, „sicer naju pogrešajo v gradu in potem bi se znala najina skrivna pota še izvedeti“. In pri tej priči ga je opomnil, naj gré.

Tovornikova hči Marjanica je res nocoj sama spala v spodnej sobi, ali ne smemo reči, da je spala; kajti še pozno po noči je stala pri postelji in zrla skozi malo oknice. Čakala ga je, onega, ki je v svojem hudobnem sreću sklenil pogubiti jo. Videlo se jej je, kako so se dvigale prsi, kako je srce strastno bilo, in večkrat je globoko vzdihnila pogledovaje na zvezdnato nebó. Ljubezen in vest ste se borili med seboj. Znotraj jej je vedno očitalo, da ne bo prav, ali ljubezen je zmagala, ljubezen do onega, ki je ni bil vreden, ki jo je le mislil s priliznjenimi besedami zapeljati v strašno pogubo.

Sedaj potrka nekdo lahko na oknice in „brž!“ sliši se tihi glas zunaj. Še bi bila rada marsikaj prevdarila, ali tako brzo povelje jo je zmotilo tako, da ni vedela kaj in kako; srce polno upanja jo je gnalo vun. Ogrnila je dolgo plahto ter zapustila mirno spalnico.

Z nekako zversko strastjo je oskrbnik planil po konci, ko sta se približala Marko in Marijanica. Pomignil je služabniku, naj se oddali, čeravno je deklica trepetaje prosila, naj ostane; kajti spreletela jo je nehoté nekaka groza, čeravno ni vedela zakaj. Želela si je v tem trenutku, da bi bila doma, ali da bi bil vsaj Marko zraven, ali ta se je izgubil na gospodovo povelje že Bog vé kam.

„Oh ti predragi biser mojega sreća, moje edino upanje na svetu“, pričel je oskrbnik s hripavim glasom ter zrl deklici v obraz, ki je stala, kot prikovana nasproti mu. „Zakaj me pustiš tako dolgo čakati, srček moj; ali vsaka minuta bila mi je cela večnost“. In zdajci je stegnil roké, strastno objel dekleta ter je poljubil na lice.

Sramežljivo se mu je izvijala iz rok, ko pa jo je ta le še vedno držal ter jej delil vroče poljube na čelo in lice, jeknila je preplašena deklica bolestno: „Gospod, kaj namerjate z menoj, zakaj ste tako predrzni, izpustite me koj, to se ne spodobi“.

„Oh srček ljubeznjivi, nikar ne bodi tako boječa. Lej, jaz te tako ljubim, ti pa me nimaš prav nič rada. Zakaj me ne tičeš? zakaj mi praviš vedno gospod? Bi li ne bila srečna, ko bi se zaročila z menoj, ko bi

bila moja žena in bi prebivala tu gori v gradu? Boš li raji šla z unim tovarnikom, ki nima družega, nego suho kljuso in prazne mavhe? ga bodeš li raji imela? —

„Ne tako govoriti. Kedaj sem djala, da ga ljubim? Ko bi me stariši prisilili ž njim se zaročiti, bila bi za vselej nesrečna. Jaz ljubim le te. —, ni mogla izgovoriti; oklenila je tudi ona svoje ročice krog njegovega vrata in solza za solzo je kapljala po licu, oskrbnik pa jej je poljubil ustnice in nič se ni branila več; goreča ljubezen je premagala.

Več, nego dve uri sta ondi sedela, prisegaje si ljubezen. Zviti oskrbnik jej je vedel slikati najprijetnejše podobe in jej staviti jih pred oči. Zagotavljal jej je svojo neizmerno ljubav, da ga le ona more osrečiti, da se nikoli ni za nobeno zmenil, ampak le nje čakal. Nedolžno še nič izkušeno dekle je verjelo prilizljivim besedam, in sanjala je že o zlatej prihodnosti, ko bi živela ž njim v blagej ljubezni do smrti; do smrti, ali pa še takrat celó na smrt mislila ni, saj zaljubljeni si navadno prisegajo večno ljubezen.

Slednjic je zlezel mesec, ki se je bil zopet pokazal izza oblakov, za gozd in deklica je imela priložnost nevidno se vrniti domú. Še enkrat ga je strastno objela, potem pa je zbežala lahkih korakov, kot gazelica, proti bajti.

„Tako krasnih deklet je res malo tu okrog“, go drnjaj je oskrbnik za njo. „Tako zale oči, črne dolge lasé in vitka rast se ne najde kjer si bodi. Škoda bi bilo, ko bi to cvetko kdo drugi prej utrgal, ko grajski oskrbnik. Ali revica se moti, ako meni, da se bo kedaj z menoj združila, tega jaz nikdar ne mislim. To obetanje je pri nas moških le sredstvo, zanjka, da lovimo nanjo cipice, ki tako rade verjamejo prijetnim besedam“. Sedaj je zažvižgal in kmalo se je prikazala iz med grmovja črna podoba: bil je Marko.

„Gospod! to je res zala deklina, kot bi bila danes vzrastla“, prične Marko, ko se približa oskrbniku. „Ko bi vi ne bili zaljubljeni va-njo, ali kaj pravim zaljubljeni, ko bi je radi ne imeli, — že veste, kaj hočem reči, nó, — bi koj jaz postopil za njo. Ko sem jo spremljal sém, mislil sem si: „Hencajte, ko bi ti Marko imel tako ženico, saj bi ne bilo slabo“. Ali vam pa nočem prek ravnati, kajti pregovor pravi: „v šponoviji pes crkne“.

Oskrbnik ni nič odgovoril na to. Koračil je tiho naprej, hlapec pa za njim, in tako sta ubirala slabo, koreninasto pot proti gradu. Ko sta prišla do grajskih vrat, obrnil se je oskrbnik k Marku, ki je ravno hotel iti v hlev spat, ter djal: „Marko, tu imaš povračilo za svoj trud, ali glej, da boš molčal, kakor zid, da mi ne zineš kje o tej reči kaj! če ne, ti vrat zavijem, kot vrabcu“. In pomolil je hlapecu denar.

„Bog vam daj dobro srečo pri ženskem spolu! Gospod, le name se zanesite, jaz vam bom povsod pomagal, če greste tudi na Klek po dekleta“, mrmral je Marko ter spravil tako lahko zasluženi denar v žep, naredil velik priklon in poljubivši gospodu roko izginil v hlev; oskrbnik pa je odprl stranska vrata, ki so držala na vrt in nekaj minut potem je bilo sopet vse mirno.

(Dalje prihodnjič.)

Dopisi.

(Poljski spisal Jožef Korzeniowski, poslovenil L. G. Podgoričan.)

Na holme Teterovu na levej obali počiva mes tice K . . . . Tega mestica lastniku hiša stoji blizu omenjene reke na vrtu — sezajočem reki do prijazne obale.

V tem skromnem bivališči, deset let menda je užé tega, sešlo nas se je o nekovej priliki nekoliko, ne veliko — znancev, ki nas je kratkočasil vrlega gospodarja humor, njegov vtíp — i njegova vzorno omikana gospodinja. Blizu ob sedmih sta nas povabila, da nam postrežeta s čajem. Stopimo torej skozi steklene duri na balkon, postavljen nekoliko časa popreje, a še dosti enoličen in okusen. Tri strani so ga bile zavešene z belim, pristojno nabranim brkalom, četrto plat — odprto na vrt, na reko i v borovino za reko, pa sta podpirala navadna, toda čisto otesana podboja, ob katerih se je vil bršljin, zeleno bočil od slopa k slopu i bogato, s prav redko lepimi šopki dičil kot dotične galleje. Pred stopnicami se je razprostiral snažen prostor, nadelan i posut z drobnim peskom, na straneh so se smejali grmi cvetie — prinesenih iz rastlinjaka, za njimi pa so se vijugali potije povsodi po vrtu. Na desnej strani je bila navadna soba, na levej pa stara delavnica, starim poljskim dvorom pričilo njih zmožnosti.

To je bilo konci julija meseca. Večer je bil gorak in tih, nebo — to je bilo čisto, zrak pa je bil veder i vonjav.

Z daleč smo čuli vaških voz drkot i z dobrotljivega polja vračaje se govedi muk. Pred nami je Teterov mirno bežal dalje, razrival svojo gladino, zadel se tam pa tam ob kakovo kamenije, a onkraj njega je zdravo dihal samega borovja les, globoko i temno razprostrt tej krasnej reki po desnej obali.

Séli smo okrog pograne mize. Iz početka smo molčali vsi: domačica se je mudila s čajem, gospodar je oziral se svojih prednikov domu v razurošino, gostije so dihali krhki zrak, motrili krasno prirodo, a jaz sem se motil z ubežnim Teterovom; razotožil sem se, zato ker mi je bilo prišlo na misel, mojega srca edina želja: življenje meju kmeti, — da se ničemi, da se razbija tako, kakor se razpljivlje i kakor vteče reki tok, — da se mi zadira takó, kakor se reka zadevlje ob trdo kamenije.

Kmalo pa je začel krogovati vesel razgovor.

Tvarina je dajala tvarino: po pšenici je vinograd bil na vrsti, Teterovu po navpičnih obalah so nekaterim južne Krimске obale bile na mari, po teh je zopet nekaterim na jezici bil čoln, ki ga zibljo valčki na reci, po čolnu pa barka meju ogromnimi valovi, tista barka, s katere je naša gospodinja nedavno videla Palermo i otok Malto; zdaj pa zdaj je navzočnih gostov kateri v razgovor vtaknol se s kakovim dovtipom — oklenim ali snetjivim: tudi slovstvene malosti so se pritaknile, — da, naš razgovor se je preminjal tako, kakor se vrsti vreme: popustili smo poljščino i v pogovor vpleli francoščino.

Sredi tako veselega, svobodnega razgovora gospodinja dobi precej veliko pismo. Razpečati ga i razgane dve polupoli, na vseh štirih straneh popisani — navadno drobno i tesno. Nej poiskala dotičnega podpisava, poznala ga je po pisavi, temuč nasmijala se je, zganila list i mirno položila na mizo.

V naši družini je bil nekov moški — na videz star malo nad trideset lét. Z néžno i neprisiljeno leh-koto je poslušal naš razgovor, i podoba je bila, da je dobre volje; ali ko je zagledal ta list, znatno se je premenil: obrvi so se mu tresle i čelo si je méł z roko tako, kakor bi se bil spomnil nečesa, s kratka: pooblašil se je zeló.

To je bil pred kratkim časom našega gospodarja sosed, moški zanimljive, a tudi ponosne vnenjésti. Odprto i visoko čelo, bistre oči i skromnost, zedinjena sê smelostjo, prijetni smeh, kega je zmérom mesila lehka otožnost, — vse to je njegovemu obrazu dajalo popolnega razuma in prisrčnosti podobo. Obleko je imel vso črno, ta je vzviševala njegovih vlastitostij, njegove živosti vredno važnost.

Ko gospodar zapazi njegovega obraza zméno, povpraša ga: „Kaj ti je, gospod Anton?“

„Ta list le,“ — odgovori g. M., „spomnil me je marsičesa v minolih dneh moje mladosti.“

„Ali poznaš to roko?“

Ne poznam je, — odgovori g. M., poobesi oči i pristavi: „Poznal sem njej podobno.“

„Čegavo je to pismo?“ — gospodar zopet vpraša obrnviši se v svojo soprogo.

„C'est de la femme de trente ans,“ — odgovori i vabljivo stisne svoja ustna, kakor na znamenije lehkega kljubovanja.

„Pusti te vesti za jutri“, — reče mož jej. „Ni zdaj pri luči ne smeš brati ga. Če hočeš, domišljaš si pa lahko, kaj bi utegnulo biti v njem. Gotovo je vesela Balzačevega romana, pa mrtvo i prisiljeno popisuje njegove izborne i žive obraze.“

To je bilo tačas, ko je Balzac bil v rokah vsem poljskim bralcem. začel se je tedaj razgovor o različnih plodeh tega pisatelja, o njih izbornosti i upljivu; se splošnosti njegovih izdelkov smo besede zasuknili na njih vlastitost, i ko smo bili presukali njegove fantazije raznovrstne plodove, vrnoli smo se po prirojenosti k tridesetletnej ženski.

„Balzac,“ — omeni eden navzočnih družčnikov, „Balzac je s tem svojim delom učinol mnogo zla. Tak užitek ne ugaja našem ženstvu, potreba je taka, da so naše ženske v tem nevarnem stoletju delavne, če imajo može, ki jih ljubijo; če imajo hčere, ki je treba na dober izgled biti jim, i če imajo sinove, ki je treba varno gojiti jih, z dobrim semenom živitij njih srca. Predno je ženska stara trideset let, treba je dolgo časa, a živeti bezi vsakoršnega namena, to ne kaže; saj znamo, ka le svete dolžnosti — materne, sprogine, gospodinine, če se te pečajo z osobami in rečmi, ki je vzajemnost in priroda izročila jih materi ali soprozi v varstvo, — znamo, da le te vse življenije spremljô se stanovitim promenom čiste radosti, neumornih skrbij, — da, tudi smrtne bojazni, tako, da življenje nikoli nej svobodno, nikoli brezi važnih načel. Za tega délj je tudi stara ženska omahljiva, revna tridesetletnica.“

„Tedaj zakaj?“ — vpraša gospodar.

„Ta „zatô“ je prav preprost“, — odgovori gosp. Hinek. „Stare samice so dvovrstne: nekatero je natora zavarovala i z nepremagljivim ščitom, — s tisto žensko neprijetnostjo vbrabila vsakojakim skušnjavam, take kar je samo ob sebi očito, nejso te vrste; nekatere pa, da si so le vsled nekovi slučajnih neugodnosti dospéle do te nesrečne polnoletnosti, takove so vrhi tega vendar-le še dopadljive, ljubeznjive. Te poslednje pa nejso brezi vse kategorije; ali zmerom namenajajo, neumorno si pri-

zadevajo, da bi dobile roko tistega, za kega jim bije sree; to pa je dovoljno, to nej nečestno. Take ženske bi se rade osvobodile dvojne zadrege, v katero je pah-nola jih neugodnost: rade bi imele gotovo mesto v človeškej družčini, i rade bi nehale biti tega ali tega.“

„Kaj tedaj je tridesetletna ženska?“ — sê smehom povpraša gospodinja.

Govornik se ozré okrog po družčini i kakor bi bil preverjen, da ne razžali nobenega navzočnih, približa se mizi, z obema rokama opre na-njo tako, kakor kak profesor takrat, kader prične svoje razlaganije, i jame dalje govoriti tako-le: tridesetletna ženska je ali razločena žena, ali pa udova sedem i dvajset do štirideset let stara. Skoro vsaka je brezi otrok, katera pa ima otroke, oča skrbi za-nje. Taka ženska je vabljiva, mehkočutna, a nej nerazumna. Skoro nikoli nobena nejma zapisnika svojih stroškov, spominjak (album) pa ima neprenehoma, na-nj piše različne ginljive odlomke — v vezanej i nevezanej besedi, i hrani mladostnega navdušenija prvi dokaz tistih, katerim je zdravila krčevita srca. Taka ženska nej očita koketka, pač je nesrečnega gonu žrtva, na obrazu nosi znamenija minolega trpenija. Srce je dotrpelo uže, oči pa še gledajo takó, kakor bi hotele jokati, i ustna se jim smejó, a ta njih smeh je tak, da v njem počiva bolj spomin na minolost, nego na živočo radost.

Tridesetletna ženska najmenj misli na to, da bi se vdala, zato jej ne dopada moški — štirideset let star, ki ima roko svobodno i srce. V minolih okolnostih svoje ljubezni je bila nesrečna, za tega delj se novih boji, ter neče na-se deti novih verig. Če se takih ženskih katera hoče zaljubiti v koga, zato da bi si olajšala samoto, da bi kak namen preskrbela svojemu živenu: izbere si tako osobo, na katero jo veže le srčna vez; take ženske si zbiražo tiste angeljske, nedolžne duše, ki bi jim morale pomagati popolnosti na vrhunec i pesniški mikati jih, i s katerimi, da bi se prozaiško zakonile, z njimi, brani jim celó vest, zato da se takovim dušam, kar same trdé, ne zapira vest, da se ogibljó zasmehu.“

„Kdo pa so te osebe?“ — povpraša navzočnih gospij ena.

„Dijaci, milostiva gospa“, — govornik urno odgovori, „dvajsetletni mladeniči so to, katere občutljiva varuha iz početka ima za svoje sinove i katero od kraja navadno imenuje mater. Popreje so te neizkušenej mladeži, dospévej trideseto leto nevarne ženske bile prepričane, da so uže prišle s polja svoje ljubezni, torej jim je po všeči bil kdé kak miren kot, kder so premišljevale milost; privajale so se čapičkam i suk-njicam, nedrije krijočim; začele so šahati i damati, ne-nadoma pa ta ali ta v torbici najde jaspisovo ali želvjo tobakiro; ali potlej kakor bi iz spanja bila probujena po krasnej fantaziji svojega protektorja, prikaže se na pozorišče, — orožena z vso brkostjo, še skrivno, ne-čimurno koketerijo, z množino solznih pogledov, melanholičnih nasmehov i ran, ki jih seka jej osoda i kdor koli se jej približa. Ali je torej to čudovito, ker neizkušena mladež, polna fantazije in lehkovernosti mrje pod zastavo te strategije; da gubi čas i zdravje, mnogokrat pa ne zadosti svojih roditeljev zahtevam i nadam? Za tega delj tedaj, če prav sem jako rad bral in še berem Balzačeve pripovedi, vendar-le bi rajši, da zvlasti teh, o keh govorimo, da-si so najlepše izmed vseh drugih, vendar bi rajši, da jih nej, tako se zde — kvarne.“

„To je malo hudo, malo hudo, g. Hinek“, — omeni gospodar.

„Če je resnica to“, — odvrne govornik, „da je neki mlad Nемеc, ko je bil prebral Werther-ja, ustrelil se, gotovo Goethe-ju nej le enkrat žal bilo zato, ker je pisal ga“.

„To je kaj drugega, če je Nемеc umoril se za tega delj“, — omeni tista gospa, katera je popreje bila zastavila vprašanije.

„Milostljiva gospa! dijaka izneveriti koristnemu učenju, naučiti ga to, kar nej, da bi moral znati, zmešti mu glavo, razburiti mu srce, zavesti ga od bodočega doloka — ali to nej tako, kakor bi mu polovico življenja vzal kdo?“

„Gotovo“, — potrdi gospa, lehka rudečica je polila jej obličje. Pozneje sem izvedel, da je vdovica bila to.

„Tvoja sodba, g. Hinek“, naposled omeni g. M., „nej prehuda, samo to nej res, da se je poseben čas začel z Balzacévim romanom, vsled ke ga bi tiste ženske, ki zdaj imajo tehniško ime, začele bile nevarne biti nezkušenim mladenčem. Saj je zmerom bilo tako, Balzac nej povedal nič novega. Vendar pa moram sam zagotoviti, če prav je take vrste mladenču silna strast globoko zarila se v srce, previdni roditelji vendar lahko v okom pridó nastopkom te bolezn i ozdravijo takega. Pomoček, kakoršnega se je poslužil moj oča, ta je dosti zanesljiv. Ali bodemo še kaj časa tú, predno pojdemo šetat se? — smelo vpraša i pogleda na uro.

„Še celo uro imamo čas! O, kako ti bodem hvalen za to, kar nam poveš!“ — omeni gospodar potješen i rahlo prime za roko svojega soseda.

Radi smo vsi prejeli njegovo ponudbo, zlasti je vesela bila gospodinja, ukazala je brž z mize pospraviti pomizje; ko pa je bila miza prazna i ko smo se bili vsak na svojem mestu pripravili tako, da smo potlej laže in boljše poslušali, presunljivo se je gospodinja namisjala i rekla g. M.: „Zdaj pa nam nej nič napoti“.

(Dalje prihodnjič.)

Moč domovinske ljubezni.

Prahú oblak se vije, zakriva širno plan,
Viharja ni in vendar se čuje hrum glasan,
Privrèl Turčin je z vojsko v slovensko zemljo spet,
Da ljubi mir bi skalil, ki bil je nekaj let.

Pred trumo jezdi paša, na mesto vprè oči,
Ki daleč na planjavi prijazno mu stoji,
Na mesto to obrne se s svojo vso vojsko,
Oj, zemlja bo močila se strašno s kervijó.

Pa bolj ko približuje se paša mestu zé,
Čedalje bolj še težko postaja mu srcé,
Ne vé si razložiti, kaj tako ga teži,
Da se mu iti vstavlja in mrzel pot poti.

Ne misli več na zmago, ne misli več na boj,
Pogum je divji vgasnil, počasi pelje roj;
Dospèl je ž njim do mesta, ki straha trepetá,
A vendar še k napadu mu znamenja ne dá.

Nemiren opazuje prijazno mesto, kraj,
In zdí se mu ko hodil bi bil že tu kedaj,
Spomin na mlada leta mu v prsih zbuja se,
Vse kar okrog dogleda skorej mu znano je.

Naenkrat vglèda v mestu, — obraz se je zvedril, —
Oj, srečno hišo malo, ki v njem se je rodil;
Spozná pa tudi dobro, da kraj je dom njegov,
Od srca se odvalil pretesni je okov.

Oj, glej! kakó mu pade iz roke svitli meč,
Sam vrže se na zemljo, poljubi jo solzeč;
Vojaki pa krog njega vsi gledajo strmé,
Drug drugemu prigodbe razjásniti ne vé.

Veseli spet vstane paša, vojakom govoreč:
„Oj, dragi bratje moji, le naj meruje meč,
Tú krí naj se ne lije, kjer ljubi moj je dom,
Od kterega podal se jaz nikdar več ne bom.“

Pustite mene tukaj, vi pojdite nazaj,
Povejte, da na Turškem tam ni moj rojstni kraj;
Recite, na Slovenskem jaz pravi dom imám,
Za kteri, če je treba, življenje svoje dám.

Od njega sem bil ločen let dolgo trideset,
Zdaj pa sem našel srečno ga vendar slednjič spet,
Povejte tudi caru, ki mene íma rad,
Naj bi od moje zemlje odvrnil vsak napad.

Recite, da ga prosim, naj vse mi odpusti,
Za službo zvesto tó-le plačilo podeli:
Da spet živeti v svojem domovji dragem smém,
Da mir stori za vselej slovenskim vsem ljudém“.

Odpravijo vojaki nazaj na Turško se,
Povejo caru, kar jim naročil paša je;
Njegove želje spolni mogočni turški car,
Potihnil po Slovenskem zdaj bojni je vihar.
Fr. Cimperman.

Srenja pod lipo.

Anajsta nedelja.

Učitelj: Kakor sem že zadnjič omenil, govorili bomo danes o ovsu, kateri še največ zaleže v takih krajih, koder imajo ljudje senózet in travnikov malo, da tudi zavoljo mraza trave za živinsko klaho sejati ne morejo. Tudi ovsá imajo več plemen; najbolj žhana plemena so: latovnat oves, raztreseni ali preslični oves, zgodnji in črni oves. A po naših krajih se nahaja večidel le črni in beli oves. Danes ne raste oves nikjer več divje, seje se pa povsod kakor jaro žito, posebno po mrzlih gorah in bolj v severnih krajih, to pa zategadel, ker ovsu mraz med vsemi drugimi žitnimi plemeni najmanj škoduje. Pri nas imamo ovseno slamo sploh za živinsko klaho, a zrnde dajemo živini, posebno konjem zóbat i. Po nekterih nerodo vitnih krajih, kakor na priliko po naših slovenskih krajih, v Škociji i. t. d. pekó iz njega tudi kruh ovsenjaka in ljudje se neki dobro počutijo pri ovsenem kruhu in njegovej juhi.

Lipovec: Z ovsom, mislim, bodemo kmalo pri kraji, kajti ne zahteva toliko truda in tako marljivega obdelovanja, kakor druga žitna plemena.

Učitelj: Res je, da nekteri mislijo, da je oves zadovoljen z vsakim krajem in z vsakoršno zemljo, in da celó tam, kjer se nobeno drugo žito ne sponese, oves še vendar dobro stori; toda temu ni tako in tudi ovsu se ne prilega vsaka zemlja. Oves ljubi najbolj debelo, nekoliko mokrotno in zagnojno zemljo. Prav vspešno se ponaša v globoko izoranej, potem zopet nekoliko vleženej zemlji. Pa tudi, kar se obdelovanja zemlje tiče, se oves toliko bolje obnese, kolikor bolj se mu zemlja za nasetev pripravi in obdela.

Zagrajec: Pri nas sejemo le tako imenovani jari oves, ki ga je treba koj spomladi, ko se zemlja osuši, vsejati. Rad bi pa vendar vedel, katero pleme, ki ste nam je imenovali, je neki najbolje.

Učitelj: Kar se vrednosti enega ali drugega plemena tiče, so mnenja poljedelcev zelo različna, kajti vsako pleme, ako mu je le zemljina tega ugodna, obilno pridelka vrže. Latovnat in preslični oves ste najnavadniši vrsti, ter sta v pridelku in po vrednosti nekako enaka. Zgodnji oves ima zaradi debelejšega in težega zrnja prednost, a njegova vrednost je vendar manjša, ker ga konji zaradi pretrdih njegovih luščin ne zobljejo radi. Vrhi tega ima ta oves še to napako, da navadno z režjo dozori in se ne sme nikoli predolgo na polji pustiti, ker v prezrelem stanju se rad lomi in poleže, da polje izgleda, kakor bi ga živina pomandrala ali poteptala, in škoda na slami in zrnju je jako velika. — Črni oves je sicer tudi lepega in težkega zrnja, al tudi on ima pretrde luščine, da ga konji ne zobljejo radi. Najbolji bi bil po tem takem latovnat in preslični oves (Rispen - in Fahnenhafer), ktera vam bi jaz za nasetev priporočal.

Župnik: Naj jaz tukaj omenim tudi podolski oves, ki se čestokrat tudi brez vsega gnoja prav dobro obnese. Ta oves raste prav lepo in bohotno; slamo ima močno, polno listja in dolgo. Iz 2 mernikov pridelala se po 32 mernikov lepega težkega zrnja. Vagan čistega zrnja tehtala po 46 funtov; slama daje izvrstno živinsko klajo. Ker je ta oves jako rodovit in se na lahkejši peščeni zemlji vrlo dobro obnese, priporočam vam ga prav živo. Seme podoskega ovsa se dobi pri kranjski kmetijski družbi v Ljubljani in nihče naj ne opusti, da si ga ne bi naročil.

Učitelj: Nadalje naj še omenim, da oves tudi debelo zemljo predere in več mokrote lahko prenese nego ječmen.

Hrastovšek: Po nekterih krajih imajo kmetje navado, da med oves tudi grahorko sejejo; kaj pravite gospod učitelj k temu?

Učitelj: Med ovsom se grahorka prav dobro obnese, ako se namreč tri dele ovsa, en del pa grahorke vseje. Ko začne oves poganjati, dela mu grahorka primerno senco in ga varuje, da mu suša preveč ne škoduje. Grahorka se po ovsu ovija in stori, da oves veliko več zrnja donese. Pa tudi ovsena slama z grahorko ovita je za živino, posebno za ovce, tako tečna, veliko slabše od sena. Grahorka na ta način tudi ne more poleči, ter ohrani vse svoje perjice in ne gnije po tleh.

Hrastovšek: Kako se pa grahorka od ovsa potem loči; kaj?

Učitelj: Ako se po mlatvi mešani pridelek dobro premeče, se oves od grahorke prav lahko loči. Če bi pa tudi nekoliko grahorke med ovsom ostalo, to celó nič ne dá, ker konji jo prav radi pozobljejo.

Groga: In kar se tiče setve, kateri čas je za sejanje ovsa po vaših mislih najpripravniši, in koliko se ga mora na oral vsejati?

Učitelj: Oves naj se seje, kedar beli trn cvetja poganja. Izurjeni poljedelci pravijo, da zgodno sejani oves dá težko, jekleno zrnje, pa da ga je treba z brano prevleči, kedar je v plevelu. — Na oral se ga navadno vseje 4 do 5 vaganov, v dobri zemlji ga je pa 4 v agane popolnoma zadosti. Kaljivost ovsenega zrnja traja 2 do 3 leta.

Hribar: Ali je res, da se ovsena slama molznim kravam ne sme polagati?

Učitelj: Res je res; to pa zategadel, ker krave po ovseni klaji nimajo nikoli dobrega in okusnega mleka. — Pa tudi oves se mora za živino poprej zdrobiti ali pa na debelo somljeti, da ga živina lože prekuha in da cel od nje ne gre.

Župan: Gotovo vas bode zanimalo, ako vam povem, da po nekterih ptujih krajih konjem namesto ovsa raji ovseni kruh dajejo in da se pri tem mnogo ovsa prihrani. Tako je meni samemu pripovedoval nek zelo spreten kmetovalec na Nemškem, da se pri sedmih konjih leto in dan blizo 200 gl. lahko prihrani, ako se konjem ovseni kruh mesto ovsa zobati daje.

Hrastovšek: Jejmina! tega pa še nisem nikoli slišal in rad bi vedel, kako se neki ovseni kruh za konje naredi.

Župan: Poslušajte, tudi to vam bodem povedal.

Sosedje: Oh, povejte nam, povejte; radovedni smo zeló.

Župan: Ovseni kruh za konje se naredi tako-le: En cent ovsa se pomeša z 20 funti rézi in ta zmes se pošlje v mlin, da mlinar oboje na debelo zmelje (šrot); temu drobu se pridene še 5 funtov drobne rezanice in iz vsega tega se potem kruh speče po navadi. Spečeni kruh se pusti ene dni, da star postane; potem se pa drobno zreže in z reznico vred konjem kakor oves zobati dá. Težkim voznim konjem se da na dan 18, lahkim konjičem 12, jezdnim pa po 10 funtov takega kruha. — Tudi je dobro, ako se med poprej omenjeni drob nekoliko prav drobno razsekanega korenja in krompirja (koruna) primeša; na 100 delov ovsenega drob naj se vzamejo 3 deli koruna.

Groga: No, ta stvar se mi pa ne zdi slaba in ker imam konje, poskusil bom je krmiti tudi z ovsenim kruhom. (Dalje prihodnjič.)

Zvest prijatelj je boljši od srebra in zlata.

(Poslovenil iz „P. Prij.“ Božič.)

Mlad in neoženjen uradnik z majhnim letnim plačilom imel je prijatelja, ki že delj časa nikakove službe ni mogel dobiti. Drug je bil drugemu z vso dušo vdan. Letá poslednji zbolil enkrat nevarno in leži brez pomoči v svojej revnej izbici pod streho. Ko uradnik, prijatelj njegov, to sliši, gre hitro k njemu ter mu pomaga, kolikor zna in premore. Naposled pride konec mesca. Uradniku je potekla mrvica mesečne plače, a prijatelj njegov je še pomoči potreboval. Sklene tedaj vse moč poskusiti in prijatelja svojega nikakor ne zapustiti. Tedaj vzame svojo zlato uro in jo zastavi, samo da spet nekaj denarcev zanjo dobi. Bolniku so tudi zdaj napovedali, da mora iz stanovanja iti, ker stanovnine plačati ne more; toda prijatelj poplača vse zanj, ter mu pusti za največo potrebo še nekaj denarja, — pristavi pa tudi pri odhodu, da mu od vsega niti beliči ni ostal. Zalosten zavolj prijateljeve nesreče in svoje lastne zadrege odide v pisarnico ter sklence svojega predstojnika prositi, da naj mu 15 gl. posodi.

Ko mu je uradnik svojo prošnjo razodel ter pristavil bil, da je svojemu prijatelju pomagal in zatorej zdaj sam v zadrege in potrebe prišel, reče mu predstojnik: Dragi moj! jaz vam ne morem nič posoditi. Dolg namreč pravi: Začni me in delal se bom sam! Kajti z majhnim se večidel začinja, a potem z velikim končava. Dolg ni dober prijatelj. Moram vam tudi rezno reči, da mi niste od nekaj časa sem kar nič po volji, in kakor opazujem, niste tudi več ob uri pri delu. Bili ste proprej marljiv in varčen, a zdaj vam je naenkrat denarja zmanjkalo. Nikarte mi zameriti, a vendar se zlo bojim: nekaj družega bo vaše zapravljivosti vzrok a ne vaš prijatelj. Vendar pa se hočem sam tega prepričati, zatorej povejte mi, kje da vaš prijatelj stanuje?"

Uradnik mu pokaže stanovanje svoje prijatelja. Predstojnik gre nenadoma tje. Kmalo pa se vrne nazaj in primši mladega uradnika za desnico, reče mu: Res je, kar ste mi pravili. Za odgovor na svojo prošnjo bote zvedeli, kedar spet svojega prijatelja obiščete. Koj gre nato uradnik k svojemu prijatelju, ki mu že od deleč roke pomalja v enej držé bankovec za 100 gld. v drugem pa zapečateno pismo. Eno in drugo je zapustil pri njem usmiljeni predstojnik, prvo za bojnika, drugo pa za blazega uradnika. V pismu je bilo priloženih do 70 gld. ki jih je bil uradnik za bolnika izdajal, s temi le besedami: „Zvest prijatelj je boljši od zlata in srebra!“

Iz malega naraste veliko.

Mlad gospod je potoval skoz prijetno dobrovo. Na potu ga dohiti kmet gredé iz bližnjega gozda. Gospod ga popraša je to in uno, na kar mu kmetič prav prijazno odgovarja. Iz vsega govora prostega seljána je bilo videti, da je moder in pošten mož, pa tudi pridni in skrben gospodar. Iz dobrote prišedši na lepo široko raván kaže tujemu gospodu rumeno polje, ki je bilo polno najlepšega klasovja. „Glejte, to polje,“ pripoveduje selján, „bilo je pred nekaj leti še prazno in pusto; a na prigovarjanje mojega rajkega očeta, Bog mu daj nebesa, dali mu so naši seljani to prezalo podobo, kakoršno zdaj vidite tukaj. „Neovrčljiva resnica je,“ pravi tuji gospod, „da pridne in delalne roké storé mnogo dobrega in koristnega“. Zagotovim vas tudi, da na dolgem svojem potovanji nisem videl še nikjer tako lepih planjav in tako lepo in vkusno obdelanega poljâ, kakor ga vidim ravno tukaj v vašej okolici. To mi zadostno kaže, da ste vi in vaši sosedje umni in delalni kmetovalci.“ — „No, le počakajte enmalo, da pridete v vas, tam boste še le gledali in občudovali, kaj vse imamo,“ namuzne se kmetič gospodu ter ga pelje po najbližnji poti v odljudno dolinico, iz ktere je beli zvonik izmed zelenega drevja pozdravljal prijazno tujce in domačine, ktere je pot tu sim nanesla. Po kratkem razgovoru in še nekaj stopinj in — bila sta v prekrasnem drevoredu. Na vsako stran široke in lepo izdelane ceste bilo je drevje polno najlepšega sadja. Nad cesto pa je visela lepa zelena streha, od ktere je bingljalo raznovrstno sadje, da ga je bilo le veselje gledati. Na koncu drevoreda je stala širokovejnata lipa in pod lipo prav lično znamenje Matere Božje ograjeno z železno ograjo in železnimi vrati. Tukaj pred podobo mile nebeške kraljice postoji tuji gospod držé klobuk v roki ter se ne more zadostno nagledati zale-

ga kraja kmečkih prebivalcev. Pred njim stoji lična kapelica, na desno krasen drevored, iz ktere ga je ravnokar stopil, a na levo prijazno vas z majhno pa čedno cerkvico v sredi. Po vsej vasi bilo je vse tako lepo in čedno, da se gospod vso pot čudi in zavzema. — Blizo omenjene kapelice stala je velika zidana hiša; pred hišo pa kamenena miza. — „Tukaj le sim se vsedite,“ reče prijazni kmetič gospodu potem, ko mu je že vse po vasi razkazal, kajti zdaj ste pred mojimi domačimi durmi.“ — Gospod uboga in kmalu je stala sladka strd in vkusna pogača na mizi. Al gospod se ne more poprej krepčati, preden si ne ogleda tudi stanovanja in velikega prostornega vrta gostoljubnega in kakor je videti tudi premožnega kmeta. „No, ako vas je ravno volja, da pogledate tudi moje imetje, pa stopite z mano,“ reče kmetič ter pelje gospoda v vežo. Tu je bilo zopet vse v najlepšem redu; pridna gospodinja lepo snažno opravljena, sukala se je ravno okoli ognjišča in pripravljala večerjo za družino. „Glej, Reza, pripeljal sem gospoda, kteremu se naša vas jako dopade in zdaj bi še radi naš dom pogledali,“ pravi mož svojej ženi. „Zeló mi je všeč, ako se tujemu gospodu pri nas na kmetih dopade,“ reče prijazna ženka gospodu se lepo priklonivši, „pelji gospoda na vrt in ponudi jim zgodnjega sadja, ako se jim ga zljubi.“ — Ko si gospodar in žena tihoma nekaj na uho pošeptata, pelje naš kmetič tujega gospoda skozi nasprotna vrata na dvorišče in odtod na vrt. Dvor, živina, pôd, skedenj zopet vse v najlepšem redu. Najbolj pa je zanimival gospoda velikanski čebelujak, ki se je od skednja blizo do vrta raztezal, in je bil z najboljšimi pánjevi bogato obložen. To se ve, da se je našemu kmetu dobro zdelo, da imá tuji gospod toliko dopadajenja nad njegovim ulnjakom. Vidši kako skrbno in natanko gospod vse opazuje, reče mu naposled: „Ne morem si kaj, da vam ne bi omenil, da le iz zgolj hvaležnosti moram si čebele držati, kajti za vse svoje imetje in premoženje imam se najpred Bogu, potem pa svojemu dobremu dédu in čebelar zahvaliti.“ — „Kako neki to,“ vpraša gospod. — „No poslušajte, povedati vam čem“ reče kmet ter pripoveduje: „Bilo je ob tistej nesrečnej dobi, ko so jo Francozi prvič v našo deželo primahali. Moj déd, Bog jim daj večni mir in pokoj, bili so takrat zeló revni in malozmožni. Nekega jutra gredo v gozd. Tu v gozdu pri nekem starem votlem hrastu dobé sosedâ, ki je nekako začuden gledal na staro votlo drevo. In kaj mislite, kaj neki je bilo na drevesu? Nič drugega kakor en cel rôj čebel, v ktere je sosed tako pazljivo gledal. Ko nekaj časa obedva čude se zrêta v čebele, reče sosed mojemu dedu: Šmencajte, to bi bilo nekaj za vas, ki imate dvor in zadej pod hišo prostora dovolj, pa se tudi, kakor vem, na čebele dobro umete. — Ta svet se mojemu dedu dopade; šli so v vas, posodijo si en panj, položé va-uj čebele in hajdi zopet domu. Na dom prišedši položé panj na neko desko, ki si jo so na dvorišči blizo vrta naravnali. Že precej drugo leto dobili so iz enega parja tri, in prodavši strd in vosek v bližnje merto, dobili so precej lep znesek denarijev. Čez dve leti potem imeli so že dvanajst prav lepih panjev, od kterih so deset za sto goldinarjev prodali. Lepe sreberne denarje doma na mizo izloživši občudovali so je s staro materjo, kajti nikoli še nista imela toliko lepega denarja. — Toda denarjem se moj déd niso dali zapeljati, pa si tudi niso kupili za - nj niti vina, niti pečenke, niti praznje obleke, ampak ker je ravno takrat bila neka njiva dober kup na prodaj, ku-

pili so njivo, delali so pridno in tako je prišla čez leto in dan še ena njivica zraven, čez leto spet ena, pozneje tudi travnik in — hišica, v kateri so prebivali, postajala jim je čedalje bolj premajhna in pretesna. Ker so pa imeli vsako leto panjev nekaj več in so ti panji donasali nektera leta tudi po 400 gld., pustili so moj déd zidati novo hišo, postavili so si skednje in hleve, ktere so potem moj ranjki oče za njimi podedovali. Moj oče so zopet marsikaj prizidali in dopravili, kar je po njihovej smrti, kakor vidite, v moje roke dospelo. In tako hočem tudi jaz z božjo pomočjo ta dobiček mojim potomcem ne le pridno ohraniti, kakor ga sem prejel, marveč ga tudi zveksati in pomnožiti. Bog je pomnožil najpred majhne čebelice, ž njimi pa tudi majhno premoženje mojega deda in tako je naraslo iz malega veliko in obilno premoženje. Res je, kar mi so naš za vse dobro vneti gospod župnik že večkrat na srcé položili in rekli: Iz malega naraste veliko, ako nam ljubi Bog v nebesih svojega blagoslova ne odtegne. — Mojega deda in očeta posnemali so tedajni sosedje, a zdaj posnemajo tudi mene moji sosedje; eden družega podučujemo, beremo dobre in koristne knjige, spoštujemo naše očete, radi hodimo v cerkev in k službi božji, pa se tudi radi in voljno ravnamo po zlatih in lepih naukih našega dobrega duhovnega pastirja. Bogu dajemo, kar je božjega, cesarju pa tudi, kar je njegovega in tako živimo v lepej složnosti in v najlepšem miru eden za družega in vsi za vse. Bog naš mora imeti gotovo rad, kajti On blagoslavlja nam vsako leto naše polje in pridelke, in tako imamo hvala Bogu, vsega dovolj in obilno. — Tako in še več je govoril pametni kmetič; gospod pa mu je segel v roko rekoč: „Nikdar in nikoli še nisem videl tako srečnih prebivalcev, kakor jih ima vaša vas. Resnica je, da kedar se človek nagne k dobremu in koristnemu, kedar zadobi veselje in dopadajenje nad delom, storil je že dokaj korakov tudi na prid in blagor svojega bližnjega in vesoljnega družinskega življenja“.

Kmetič pelje gospoda zopet nazaj v hišo, kjer je bila med tem časom prav dobra in okusna malica pripravljena na mizi, ki je bila pogrnjena z lepim in čednim prtom. Še le po daljnem razgovoru, kterega se je tudi pridna gospodinja vdeleževala, loči se tuji gospod od srečne in poštene kmečke hiše.

Kmetija tam veliko zdá,
Kjer delo, pridnost je domá!

Iv. Tomšič.

Smešnice.

Dober učenec. Na koncu nekega šolskega leta pride učence domu. Oče ga vprašajo: „No, kako si skušnjo obstal?“ „Prav dobro“ zavrne sin, „tako dobro, da so vsi gospodje enoglasno sklenili, da jo moram drugo leto še enkrat delati“.

Eden družega. V nekej gostilnici sune iz nespretnosti natakár gosta. Ta se jezno zadere: „Pazi vol!“ — „Ne bodite hudi“, odgovori mu natakár, v naglosti se lahko zgodi, da eden drugega zadene“.

Ogled po svetu.

Avstrijsko - ogerska država. O deželnih zborih je omeniti, da je dalmatinski s cesarskim pismom preložen na 25. dan t. m. Da se tudi češki in tržaški snideta pozneje, povedali smo že zadnjič. Drugi pa so se redno zbrali v saboto, 20. dne t. m., vendar danes (22.) še o nobenem nič ne vemo povedati, ker v prvi seji so večidel le slovesnosti, navadne v začetku, važne razprave pa se vnelejo naslednje dni. O prvi seji celovškega zbora naj omenimo, da je deželni prvosednik prebral in zboru izročil cesarsko pismo, v katerem vlada nagovarja poslance, naj spotoma volijo v državni zbor. Enaka pisma so menda poslana vsem zborom. Povedali smo že zadnjič, da je deželnim zborom z daj odmenjeno le kratko življenje, ker gre le za to, da se urno snide državni zbor in potem delegacije.

Z bojišča. Zmaga je določena, ako so resnične zadnje vesti. Zadnje sporočilo, ki nam je do danes prišlo v roke, naznanja, da so Prusi popolnoma zmagali Francoze pri mestu Rezonville; boj je trajal 9 ur, mrtvih in ranjenih imajo Francoze 28.000, Prusi 15.000. Vjetih imajo Prusi 12 tisoč, po drugih sporočilih pa še mnogo več, naplenili so pa tudi mnogo orožja razne vrste. Zavoljo tolike nesreče v vojski ni čudo, da na Francoskem silno vré, in da je celo državni zbor v Parizu v principu že izrekel, da se Napoleon odstavi. In res, kakor se kaže, Napoleonova zveza je že v zahribji. V oklicih in ukazih, ktere vlada razpošilja iz Pariza, ne nabajamo njegovega imena. Razun tega je hudo zholel, vsaj brzojavlja se tako. Časniki že pisarijo o francoski ljudovladi (republikli), drugi vpeljujejo Orleaniste, družino nekdanjih francoskih kraljev. Videlo se bo kmalo, kaj pride. Za zdaj je toliko gotovo, da se je do zdaj — Francoski še veliko huje izšla letošnja vojska, kot Avstriji pred štirimi leti; cesar ni nihče zlepa pričakoval. Prej se je govorilo, da 15. avg. t. j. dan Napoleonovega godú, ima odločiti. In res se je tiste dni sukala vojska krog Meca. Kar se je bilo že enkrat prej zgodilo, razglašalo se je tudi te dni, namreč, da so Francozi svojim naznanjali zmago, Prusi svojim. Zdaj pa ni dvombe več; vendar je mogoče, da še ne bo miroval francoski narod. Bila pa je ta vojska jako huda, da je svet malo tacihi videl. Zguba je bodi si pri Nemcih, bodisi na francoski strani, silno velika. Posebno pa Francozom prede zdaj, ker so, kakor se piše, zajeti, da jim je zaprta pot v Pariz in šalonski tabor. Mogoče tedaj, da bo pruska armada kmalu v Parizu. Nastaja pa razen tega važno prашanje, kako bo pruska vlada rabila sijajno zmago. Menda se ume samo po sebi, da vzame Francozom vsaj Alzacijo in Lotaringijo, ker to ste nemški deželi pod francosko vlado. Gotovo je tedaj, da bi se to umelo samo ob sebi, če se ne vresniči drug glas, ki se je vzdignil od izhoda; Rusija neki pravi, da ne dopusti, da bi siktera država prisvojila kaj zemlje od druge. Če je to res, in če Rusiji pritegnejo tudi druge vevlasti, kar je pričakovati, potem bo mogoče da v tej zadevi vse ostane, kakor je bilo. Brez hudih nasledkov pa se vé da ne bo, kakor še ni bila nikoli nobena vojska. Ali ni že zdaj to čudna in silno neprijetna prikazen, da Francozi izganjajo Nemce iz svoje dežele, take, ki so tam naseljeni, kupce itd. ki so vojske toliko krivi kot nič? To vtegne velike sitnosti nakopati francoski vladi.

Družba sv. Mohora. Ravnokar so dovršene in se razpošiljajo knjige družbe sv. Mohora za l. 1870. Kakor je že znano, dobé udje letos te-le knjige: a. „življenje svetnikov“

b. „žalost in veselje“, c. „živali v podobah“ III. del, d. „večernice“ s podobo Janežičevo, e. „poljedelstvo“ in f. „Koledarček“. Letos je 16165 družnikov, 323 dosmrtnih, 15842 letnih, torej je število naraslo za 2499 gledé lanskega leta.

Dohodkov je družba lani in letos imela 39364 gld. 10 kr., stroškov pa 32753 gld. 59 kr., oštane torej gotovišne

6610 gld. 51 kr., in ta se vloži v matico. Veče natančnosti o tem in o drugih družbinah razmerah najdejo častiti udje v „Koledarčku“, kjer je vse obširno zaznamovano. Iz vsega je razvidno, da je ta bratovščina, Slovencem gotovo neprecenljive koristi, tudi v tem letu veselo napredovala, Bog daj, da bi šlo tako naprej, in družba bo velikansko narodno drevo slovenskemu narodu!

Dr. Lovro Toman.

Velika, presilna izguba je spet zadela nas Slovence: 15. dan t. m., zjutraj o pol dveh je po hudi bolezni umrl dr. Lovro Toman. Da-si ima Toman tudi na slovstvenem polju kot pesnik in pisatelj slavno ime, vendar še bolj slovi kot preiskreni branitelj in boritelj narodnih pravic. V deželnem zboru, v državnem zboru in še drugod so krepko doneli njegovi glasovi za narod. Zato pa je vsemu narodu tako znano in v časti njegovo ime, kakor očetovo družini. „In še na smrtni postelji — pišejo „Novice“ — v tuji deželi ni ne za trenotek iz spomina pustil domovine svoje. Pred nami leži pismo, lastnoročno od njega 9. dne t. m. podpisano, tedaj 6 dni pred smrtjo, s katerim „Matici slovenski“ ploše, ki jih je za krasne diplome „Matične“ pri umetniku Köku na svoje stroške narediti dal, izročuje v dar s sledečimi — zadnjimi svojimi besedami, Matici naši: „Živela Matica Slovenska!“ „Živela Slovenija!“ — „Živela Slovenija!“ — je bila tedaj njegova zadnja beseda.“

Truplo Tomanovo, ki je umrl v Rodannu poleg Dunaja, pripeljali so v njegov rojstni kraj, v Kamno gorico na Gorenškem. V petek je bil slovesen sprevod v Ljubljani. Resnica je: Po Tomanu žaluje ves slovenski narod, saj mu ga je pa tudi veliko prezgodaj vzela nemila smrt, bil je še-le 42 let star. Večna mu slava!

Razne novice.

Iz Ljubljane. Njihovo c. in k. Veličanstvo presvitli cesar so z naj vikšim sklepom 26. julija t. l. imenovali ude deželnega šolskega svetovalstva na Kranjskem za postavni opravilni čas: stolnega dekana dr. Janeza Pogacarja, korarja Jurja Zavašnika, profesorja višje realke Mihaela Peternela in ljudskega učitelja Andreja Praprotnika. Deželno šolsko svetovalstvo je tedaj na Kranjskem tako le sestavljeno: 1) bar. Konrad Eybesfeld, c. k. deželni poglavar, pervomestnik; 2) dr. Janez Bleiweis, poslanec deželnega odbora; 3) dr. Etb. Costa, poslanec deželnega odbora; 4) Janez Hočvar, svetovalec c. k. deželne vlade in poročevalec admin. in ekon. šolskih zadev; 5) Karl Holzinger, deželni šolski nadzornik za humanist. nauke v srednjih šolah; 6) dr. Math. Wretschko, deželni šolski nadzornik za realist. nauke v srednjih šolah; 7) dr. Anton Jarc; deželni šolski nadzornik za ljudske šole; Mihael Peternel, profesor na višji realci in 9) Andrej Praprotnik, ljudski učitelj, kot zastopovalca učiteljstva.

Njihovo c. in k. Veličastvo presvitli cesar so z naj vikšim sklepom 8. jul. t. l. vodja učiteljske izobraževalnice v Ljubljani preč. g. Karola Logata imenovali korarja novomeškega kapiteljna. U. T.

Žitna cena.

Povsod po vaganu prerajtana.

Ime žita	V Celovcu		V Ljubljani		V Mariboru		V Varaždinu		Kranju	
	gld.	kr.	gld.	kr.	gld.	kr.	gld.	kr.	gld.	kr.
Pšenica	5	95	5	50	5	5	4	60	6	20
Rež	4	26	3	50	3	55	3	10	4	45
Ječmen	3	6	3	—	3	20	2	90	3	60
Ajda	2	76	3	—	3	10	2	85	2	35
Turšica	4	—	3	50	3	95	3	75	—	—
Proso (Pšeno)	5	70	2	80	2	40	3	—	3	40
Oves	2	38	2	60	2	50	2	50	2	80
Krompir	—	—	1	50	1	20	1	30	2	30
Fižol	—	—	—	—	—	—	—	—	3	84

Kurzi na Dunaji 22. avgusta 1870.

5% metalike . . . . . gld. — kr. | Nadavek na srebro 122 gld. — kr.
Narodno posojilo 56 " 25 " | Cekini . . . . . 5 " 89